

תורת הבטחון

פרשת פנחס

בטחון וגבורה

וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמֶּכָּה אֲשֶׁר הָכָה אֶת הַמִּדְיָנִית זִמְרִי בֶן סֵלֹוא
נָשִׂיא בֵּית אָב לְשִׁמְעֹנִי. וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמֶּכָּה הַמִּדְיָנִית כְּזָבִי בֵּת
צֹר רֹאשׁ אֲמוֹת בֵּית אָב בְּמִדְיָן הוּא. (כה, יד-טו)

מי ראוי להיות רב הקהילה

ומדה זו נחוצה לכל אחד ואחד, ובפרט רב ומנהיג קהילה, צריך שיוכל לעמוד כנגד מי שאינו עושה רצון השי"ת ולא לפחד ממנו!

כתיב (פ, ט): אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה. בספר קהלת יצחק הקשה על אריכות לשונו של הקרא, מדוע לאחר כל הפירוט, מוסיף משה רבינו ומבקש מאת השי"ת "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה", הוה ליה לבקש בקיצור: ולא תהיה עדת ה' "כצאן בלי רעה".

ותי, דפועל של "רעה" לא קאי בדוקא על רעה בהמות של אחרים. גם הרועה עדר של עצמו נקרא רועה. ומי שהוא רועה עדר של עצמו, אף כי ישגיח שיהיה להם מרעה טוב ומים צלולים ואויר טוב, בכל זאת אין כוונתו לטובת הצאן, אלא לטובת עצמו. וזהו שאמר משה רבינו ע"ה "יפקוד ה' ... ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה", דזאת ידע משה רבינו דישאל לא יהיו בלא פרנס, וגם אנשים רבים ירצו להיות פרנסים על ישראל, אך ע"פ רוב פרנסים כאלה, מתכוונים רק לטובת עצמם. לזאת בקש משה רבינו מאת ה', כי יפקוד הוא פרנס על העדה, "ולא תהיה עדת ה' כצאן אשר אין להם רעה", ר"ל, דהרועה שאינו דואג להם, אלא לעצמו - אינו הרועה שלהם, אלא הם של הרועה, דפרנס שאין כל מגמתו אך ורק לטובת העדה אינו פרנס טוב.

ועל זה השיב לו הקב"ה: "ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו". ופרש"י: "אשר רוח בו - כאשר שאלת שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד", עכ"ל. וביארו המפרשים, שכוונתו, שהמנהיג ישלוט על העדה, והעדה לא ישלטו בו.

וזה לא יתכן כלל במנהיג שאין לו בטחון מלא בהשי"ת. אם הוא ירא ומפחד מבני אדם, לא יוכל לשלוט עליהם.

המפרשים הק', מדוע בסוף פרשת בלק, כשמובא מעשהו של פנחס, לא מוזכרים בתורה שמותיהם של זמרי וכזבי, ואילו בתחילת פרשת פינחס כן הוזכרו שמותיהם. וצ"ב, דאם התורה רוצה להודיענו שמותיהם, מדוע לא פירטה את שמותיהם כבר בפרשת בלק.

לעמוד כנגד החשובים

יש כמה מהלכים בדברי המפרשים ליישב זאת. ובעזה"ת גם אני אענה חלקי. הנה פנחס עשה דבר קשה מאוד, שהכניס עצמו לסכנת נפשות כאשר הרג אנשים חשובים, זמרי שהוא נשיא בית אב, וגם כזבי שהיא בת לראש אומות למדין - דבר זה הוא ממש סכנה גדולה, ויש בהחלט מקום להימנע מלקנא לדבר ה' במקרה כזה. ומ"מ, פנחס עמד בקנאות ובמסירות וקינא לדבר ה'!!! בהכרח שלא נתן בלבו שום חשיבות לזמרי וכזבי, אלא הסתכל עליהם כאילו הם אנשים פשוטים ביותר. לכן, בפרשת בלק כשקינא בפועל לדבר ה', לא הזכירה התורה שמותיהם, להורות שזהו האופן שפנחס יכל להתגבר ולהורגם בלי פחד. משא"כ, בפרשת פנחס כשהתורה הקדושה מתארת את גדלותו של פנחס ומשבחת אותו ואת מעשהו, מגלה לנו את שמותיהם, לומר שהגם שהיו חשובי עם, וזו סיבה להימנע מלהורגם ולקנא לדבר ה', מ"מ עמד פינחס ועשה רצון השי"ת.

יסוד גדול בעבודת ה'

כאן מלמדת אותנו התורה הקדושה יסוד גדול בעבודת ה'! כל זמן שמחשיב בלבו את הזולת, זו עלולה להיות סיבה שתמנע אותו מלעשות הדבר הנכון בעבודת ה'. לפעמים צריך לעמוד נגד חשובי עם שעושים דברים נגד רצון השי"ת. הנסיון הוא גדול, שלא להתפעל כלל מבני אדם! צריך לזה בטחון אמיתי בהשי"ת, שלא לירא כלל מבני אדם.

וכבר האריך בזה החובות הלבבות (שער הנטחון, פמ"ה) וכתב שזהו אחד מתועלות מדת הבטחון: "ומהם שהבוטח באלקים יביאנו הבטחתו עליו שלא יעבד זולתו ושלא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם